

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „Koroški Slovenec“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
pol. in gospod. društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.

Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g

Za Jugoslavijo

četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—.

Legende von Kärntens Not und Befreiung.

Chronist: Heut' will ich euch erzählen die Legende von Kärntens Not und Freiheitskampf.

Spomin na črne dneve razdora in boja je bil med nami še svež, zemlja, ki je krila tedanje žrtve, še ni porastla, škoda še ni bila povrnjena, duhovi na obeh straneh še razdraženi, in že so pričeli Nemci izdajati knjige, ki naj bi navidez mirile in gradile, a v resnici žalostne boje tedanje dobe do danes ponavljajo, skruniijo grobove, dražijo še naprej duhove. Nemški narod ni v celi svoji dolgi zgodovini lepši dokazal prave stopnje svoje kulture in svojega čuta taktnosti kot tokrat, ko se je namenil kovati iz solz in trpljenja sosednega slovenskega naroda na Koroškem sebi denar in slavo. Ni čuda zato, da vidimo na ustnih njihovih slavnostnih govornikov le zasmeh, četudi skrit v lepe besede, zato občutimo ironično noto v knjigah, ki hočejo slaviti in miriti, a se dejansko le norčujejo iz bolesti in solze vsega našega ljudstva. Norčevanje in posmeh je bil v slavnostni izjavi tik po plebiscitu, ki jo je dal deželni zbor v Št. Vidu, da hoče varovati enakopravnost obeh deželnih narodov, zasmehovanje in brezobzirno ter hladnokrvno računanje na lahek dobiček vidimo v delih kakega Perkovnika ali njegovih trabantov, zasmehovanje pod krinko umetnosti, in isto v delovanju kakega Wutteja pod laži-firmo strokovnjaštva.

Med mnogimi drugimi deli je tako izšla tudi „Legende von Kärntens Not und Befreiung“, ki ne pomeni v svoji vsebini ničesar drugega, kot podlo potvarjanje zgodovine in njenih dejstev, in komponist jo imenuje izborna „Kantate für Tenor und Baritonsolo, Männerchor, Kinderchor und Orchester“. Upravičeno odrekamo delu vsako vsebinsko vrednost, oceno njene umetniške vrednosti pa radevolje prepuščamo nemškemu krogom.

Chronist:

Und in das Kärntnerland,
Das tausend Jahr geeint,
Brach der Slave ein
Und sengt' und brennte. —
Doch Kärnten wehrte sich.

Chor:

Und wer noch Waffen tragen kann,
Rennt gegen den fremden Räuber an.

Te kitice iz „Legende“ priobčujemo, da si ustvari vsak sam pravo sliko znamenitega dela velikega kulturnega naroda. Kdor je doživel ona leta, o katerih „Legenda“ govori, bo pač imel sam še najboljše spomine o tedanjem delu in počenjanju, vedel bo o različnih požigalcih in roparjih, o vseh teh junaštvih in o svobodni odločitvi pod italijanskim solncem. Ta legenda je, kot še mnogo drugih nemških knjig, izrazit kulturni zločin nad našim ljudstvom in tudi nad ugledom sosedne države. Zakaj, gospodje, potvarjate resnico, zakaj skrumite grobove in onečaščujete spomine z lažjo? Junaki so vredni večjega in lepšega!

Chronist:

Nun über'm Lande leuchtet
Der Freiheit schöner Stern,
Danket dem Gnadenspender,
Gott, dem gütigen Herrn!

(Iz „Legende“.)

Torej praznujemo letoš desetletnico, odkar nam sije svobode zlata zvezda. Ljudstvu glasovalnega ozemlja so dane dalekosežne obljube

gospodarskega značaja in njihovo uresničitev bi seveda z veseljem pozdravljali. Veseli bi bili Kotmirčani in Bilčovščani popravljene ceste, Šentjakobčanom bi bilo pogodu, če se jim popravi in zdržuje cesta v Področico; prav bi bilo, da bi se gradile in popravile ceste v krajih Podjune in gradili mostovi čez Dravo, dovolile podpore dijakom itd. Hvaležno bi bilo ljudstvo za dar, če bi mu ga poklonili z iskreno željo njegovega dobrobita. Seveda je ves ta gospodarski program s svojimi cestami in mostovi še bore majhen v očigled celotni kulturni in gospodarski krizi našega kmetiškega ljudstva osobito ob jezikovni meji dežele. Danes postaja očito dejstvo, da stanovska zavest nujno zahteva narodno zavestnost; zato pač je s cestami in mostovi sicer nekaj, a samo malo ustvarjenega. Kaj pač nameravajo ukreniti nemški krogi, katerim je skrb za nas tako na srcu, da vrnejo našim nezavednim bratom njihovo stanovsko zavest, da bodo zopet ljubili in spoštovali svojo zemljo, svojevrstno svoje življenje in bitje, svoj domači jezik? Razumljivo je, da postajajo danes i ti nezaupljivi, ko gledajo sistematično izpodiranje domačega elementa po tujerodnem in drugoverskem in ko začenjajo slutiti neiskrenost obljub in lepih besed. Z žalostjo gledamo mi danes razkrajanje in propadanje nezavednega našega kmetiškega ljudstva. Kmetija za kmetijo se stavlja na prodaj, dolgovi rapidno rastejo, ljudstvo beži z višin v dolino, iz dolin v mesta. Cele vasi srednje Zile so prazne domačih deklet, ki so šle iskat v tujino mestno službo. Število izseljencev raste od leta do leta. Uničujoči socialistični vpliv s svojo mislijo razrednega boja in stanovskega razdora se širi, modernizem vsake oblike najde odprta vrata in odprta srca, nezadovoljstvo postaja od dneva do dneva večje. Le tam, kjer še živi domača slovenska narodna zavest, pozna ljudstvo tudi svojo kmetiško zavednost, le tam še zna biti ljudstvo zvesto sebi, svoji tradiciji ter svoji pravi domovini domače zemlje in domače besede! In med tem, ko se pogrezajo naši nezavedni bratje vedno globlje v svoj kulturni in gospodarski pogin, ni našla gospoda do danes ob desetletnici važnejših nalog, kot prirejati slavnosti in vršiti med našim ljudstvom vse-nemško propagando. Več kot 20 predlogov je že stavljenih za plebiscitni spomenik in ne enemu teh predlagateljev še ni prišlo na misel, da bi bil najlepši in vsemu našemu ljudstvu najdragocenejši dar ob desetletnici, če bi se končno pričelo s stvarnim, globokim in ustvarjalnim delom za kulturni in gospodarski povzdig vsega našega slovenskega kmetiškega ljudstva. Ni se torej do danes čuditi, da ne vlada na južnem Koroškem prav nobeno zanimanje za vse današnje delo in obljube k desetletnici ter povsem razumljivo je, če najdemo v gospodarskem programu le misel pustne šale.

Če je pri Nemcih res volja vsaj k desetletnici nuditi slovenskemu ljudstvu na Koroškem večjo pozornost in pomoč, potem naj zagrabijo globlje in stvarneje. Lepe besede je govoril državni poslanec Pavlič zveznemu kanclerju: Breite, tiefe Ströme, hohe Berge mit ihren Gletschern und Schroffen mögen gute Hüter der Reichsgrenzen sein, beste Wehr jedoch und sicherste Stütze und verlässlichste Hilfe ist ein Volk, welches treu sich selbst ist, treu zur Heimat, treu zu seinem Staate steht. Zato in ravno zato naj ne pozabijo

VABILO na REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Političnega in gospodarskega društva
za Slovence na Koroškem, ki se vrši
V ČETRTEK DNE 5. JUNIJA T. L.
ob 10. uri dopoldne v društvenih
prostorih v Celovcu

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva:
  - a) o stanju manjšinskega vprašanja;
  - b) o splošnem stanju;
  - c) o stanju blagajne.
2. Volitev novega odbora.
3. Določitev članarine za leto 1930.
4. Predlogi članov.
5. Služajnosti

Opomba: Predlogi članov se morajo vsaj 8 dni poprej vpslati pismenim potom društveni pisarni. Dostop k obnemu zboru je dovoljen samo društvenim članom, ki se izkazujejo s člansko izkaznico.

K obilni udeležbi vabi NAČELSTVO.

Nemci, da se takih dobrih lastnosti ljudstva nikdar ne vstvarja s potvarjanjem zgodovine v knjigah in legendah, s praznimi besedami in obljubami, s podpiranjem protidomovinskih organizacij Heimatschutza in Schulverein Südmarke, z blatenjem domačega slovenskega življa južne Koroške. Mirnodušno trdimo, da naši Nemci spričo dosedanjih svojih del in teženj ponemčevanja niti ne bi smeli zahtevati med našim ljudstvom nobenega iskrenega interesa za državo in bi ga med nami celo ne mogli vstvariti.

Pred kratkim so objavili tukajšnji nemški listi novico, da je od strani zvezne vlade na Dunaju le malo ali prav nič poskrbljenega za financiranje proslave. K temu bi si dovolili pripomniti, da tudi v koroških nemških krogih razun teh par obljubljenih cest in mostov še ničesar ni podanega, kar bi jamčilo podporo, da se ohrani ter utrdi domači življenj na južnem Koroškem, in za to svojo obljubo bi Nemci zaenkrat niti ne rabili pomoči zvezne vlade.

Zato odkrito izjavljamo: Slovensko ljudstvo južne Koroške v svoji celoti odklanja ob desetem letu, ko je odločevalo med avstrijsko republiko in kraljevino Jugoslavijo, vsako slavje raznarodovalnega, pangermanističnega značaja. Naj bi se sosedni nemški narod končno zavedel, da bi bil najlepši spomenik k deseti obletnici edinole v ohranitvi in poživitvi domačega, južnokoroškega, to je slovenskega življa! Če pa se nas misli polagoma nadomestiti z drugovnim in tujerodnim elementom, želimo jasne in odkrite besede! In potem bomo znali tudi mi primerno odgovoriti k svoji desetletnici plebiscita.

POLITIČNI PREGLED

Naš notranji položaj. Ni ugodno razmerje med političnimi strankami, še manj pa gospodarski položaj. Ko je dr. Schober prevzel vlado, se je nadejal, da mu bo uspelo pomiriti politične duhove in združiti stranke na gospodarskem programu. V začetku je šlo, toda v zadnjem času so tudi dr. Schobru zrasle stranke preko glave. Heimwehr se vidi ogroženo po Schobrovi politiki, poljedelci se bunijo zaradi neu-

godnega razvoja gospodarskih prilik, socialni demokrati pa so načelni nasprotniki sedanjega kanclerja. Take politične razmere onemogočajo delo na gospodarski obnovi. Začelo se je že govoriti o novih volitvah v jeseni. Vendar se zdi, da položaj še ni tako napet. Predvsem ima parlament še rešiti zakon o razorožitvi, kar je dr. Schober obljubil inozemstvu, ki je naperjen predvsem proti strankarsko-političnim oboroženim organizacijam, proti Heimwehru in Schutzbundu. Z napovedjo tega zakona se je dr. Schober heimwehrovcem zelo zameril. Na zadnjih zborovanjih so govorniki naglašali, da vlada ne sme pozabiti, da se ima za svojo moč zahvaliti edino le Heimwehru, ki se je dosledno boril proti marksistični nevarnosti. Zato vlada nima pravice, da otežkoča nadeljno delovanje. Če bi pa vladi vendar le prišlo na um, priti s takimi predlogi, potem se bo Heimwehr obrnil tudi proti vladi, ker ne vidi svoje naloge samo v tem, da ščiti vlado, marveč predvsem v tem, da ščiti narod in državo, če treba tudi proti vladi. — Francoski ugledni novinar Henry de Jouvenal piše v svojem listu: „Anschluss, ki ga mirovne pogodbe prepovedujejo, bi naletel na odpor Francije, Italije in Male antante. V Avstriji ga le malo žele in v Nemčiji ne dosti bolj. Ker pa na eni in na drugi strani služi kakor politično orožje, bi imel nedvomno vsak poizkus združitve za posledico vojaški vpad sosednjih držav v Avstrijo, iz česar bi se morda izcimil oborožen spopad.“ — Še bolj nevarna se zdi piscu možnost državljanske vojne v Avstriji, ki bi imela za posledico bržčas vkorakanje italijanskih čet, ki bi jim sledile čete ostalih veselih in slednjič morda oborožen spopad.

Načrt Panevropce. Coudenhove-Calergi je sestavil obširen načrt pogodbe kot podlago za bodoča pogajanja za zvezo evropskih držav. Zveza evropskih držav se ima po tem smatrati za ustanovljeno, čim bi evropske države s skupno najmanj 120 milijoni evropskega prebivalstva podpisale pogodbo. Začasni sedež evropske zveze bi bil v kakem evropskem mestu, ki pa ni obenem središče kakega naroda. Člani evropske zveze smatrajo vsak napad na katerikoli del zveznega ozemlja za napad na lastno državno ozemlje ter se obvežejo varovati napadenega zveznega člana politično, gospodarsko in vojaško. Člani zveze se obvežejo, da bodo vse spore z zveznimi člani, glede katerih se ne bi dosegel drugačen sporazum, predložili razsodbi zveznega sodišča. Zvezne države dovolijo svojim narodnim in verskim manjšinam svobodno izvrševanje svojega kulta in jezika v šoli, cerkvi, tisku, pred sodiščem in oblastmi. Da se doseže tesnejše gospodarsko sodelovanje, se obvežejo zvezni člani, da v bodoče ne bodo obnavljali nobenih pogodb z največjimi ugodnostmi, ne da bi se vpostavila evropska klavzula. Vsi evropski državljani uživajo v tropskih kolonijah evropskih zveznih držav v Afriki gospodarsko enakopravnost. Organi zveze so: zvezni svet, zvezna skupščina, zvezno sodišče in zvezni urad. Zvezni svet tvori prvo zbornico evropskih zveznih držav. Vsaka država je zastopana v njem po enim zastopnikom s pravico do enega glasu. Financiranje zveze se vrši tako, da bodo zvezne države v svojih pomorskih pristaniščih pobirale za vse neevropce pristojbino za pristajanje.

Politične vesti. Dne 11. t. m. so se vršile v Gornji Šleziji volitve v sejm. Nemci so postavili v imenu vseh meščanskih strank enotno listo, dočim so nemški socialisti postavili samostojno listo. Nemcev je glasovalo okrog 100, ostalih volilcev pa okrog 70 odstotkov. Navzlic temu so se na več mestih poljski glasovi povečali. Izvoljenih je bilo: 15 Nemcev, 1 nemški socialni demokrat, 13 članov Korfantyjeve skupine, 10 poslancev narodnega bloka, 4 poljski socialisti, 3 člani poljske narodne delavske stranke in 2 komunisti. Nemške stranke so napredovale za 2 poslanca. — 59. zasedanju Sveta Društva narodov, ki je zborovalo pretekli teden, je predsedoval jugoslovanski zunanji minister dr. Marinkovič. Svet je razpravljal o ukinitvi finančne kontrole nad Madžarsko, o sklepih carinske konference, o osnovanju zveze evropskih držav, o zaščiti dece, o opiju, o grških beguncih, o higijeni, o ukrepih proti tifusu itd. Važnejša od dnevnega reda so bila posvetovanja med državniki, ki so se tikala pomorske razorožitve med Francijo in Italijo in drugih važnih mednarodnih vprašanj. Po smrti Fritjofa Nansena je imel Svet posebno žalno

sejo, na kateri je dr. Marinkovič omenjal Nansenove zasluge in njegovo sodelovanje z Društvom narodov. — Tudi Gandhijev naslednik Tyabji je bil s 59 pristaši na poti k solnemu skladišču aretiran, odveden v zapor in takoj obsojen. Naslednica mu je gospa Naidu, ki hoče zavzeti solno skladišče in nadaljevati pričetno meščansko nepokorščino. Nacionalisti so zasedli Šolapur, a angleške čete so jih kmalu nato zopet pregnale. V pokrajini Bardol v Indiji so kmetje po irskem vzorcu uvedli samoupravo s tem, da so ustanovili lastna sodišča za poravnavo svojih sporov, katere ne bodo več predlagali rednim sodiščem. Tudi so sklenili, da ne bodo več plačevali davkov ter da bodo bojkotirali vladne uradnike in pristaše vlade. Angleške oblasti nadaljujejo z aretacijami vedno številnejše in ostreje. Vsakega aretiranca takoj obsodi izredno sodišče. Okrog srede oktobra se sestane v Londonu indijska konferenca, ki bo razpravljala o samoupravi Indije.

DOMAČE NOVICE

K 10-letnici plebiscita. „Mariborski Večernik“ piše v eni svojih števil: „Z naravnost bolešno mrzlico in v obsegu, ki se mora vsakemu trezno mislečemu človeku na prvi pogled zdeti pretiran in sumljiv, se pripravljajo v sosednem Celovcu na proslavo desetletnice koroškega plebiscita. Do bo ta proslava trajala celega pol leta, dokazuje in izdaja namen, da ne gre le za to, da se pritegne čim širše sloje nemškega naroda iz Avstrije in iz Nemčije, ampak da se pred vsem skozi celih šest mesecev izvaja nad narodno zavednimi koroškimi Slovenci nepretrgoma duševni in moralni, gmoten in gospodarski pritisk, da se tako z zadnjim sredstvom pokusi doseči, česar se v desetih letih skratka ni dalo doseči, namreč izkoreninjenje narodne zavesti. Da se take proslave s takšno vsebino in s takšnim obsegom vršijo baš v dobi, ko vsi resni, za blagor novih držav odgovorni državniki delajo na ublaženju prejšnjih napetih razmer in na prijateljskem gospodarskem in duhovnem zblizanju narodov, to krajevno omejenih nemških mogotcev na sedanjem Koroškem nikakor ne moti. Po svoji stari, še iz bivše Avstrije podedovani navadi, da svoje politične in mednarodne grehe prikrijejo s tem, da jih istočasno, ko jih vršijo ali nameravajo izvršiti, podtikajo in očitajo drugim, katere baš hočejo zadeti, so tudi sedaj začeli svojo defenzivo z ofenzivo in se celo drznejo jugoslovanski vladi sami očitati to, kar celovski mogotci v svojem brezmejnem sovraštvu do zavednih narodnih Slovencev že deset let izvajajo in tudi hočejo izvajati, dokler končno ne dosežejo svojih namer.“ Članek govori dalje o položaju nemške manjšine v Jugoslaviji in pravi: „Tam, kjer bivajo jugoslovanski Nemci kompaktno, imajo tudi šole z nemškimi učnim jezikom. Koroški Slovenci, ki bivajo južno od Vrbskega jezera in na vzhodu južno od Drave popolnoma kompaktno, takih šol nimajo. V naši državi dobivajo naši Nemci, če so usposobljeni, ravno tako državne službe kakor Slovenci, Srbi ali Hrvatje; za zavednega Slovenca na Koroškem so vrata v višjo državno službo zaprta; res pa je, da niso zaprta za renegata, zlasti če blati svoj lasten narod. V Jugoslaviji se najdejo celo na višjih položajih v državni službi Nemci, ki še sedaj le za silo lomijo naš jezik, dolga pa je vrsta onih žen jugoslovanskih uradnikov, ki se niti v več ko desetih letih niso hotele priučiti našemu jeziku. V Avstriji, zlasti pa na Koroškem, v Celovcu, je državni uradnik, ki ne zna nemško, ali kojega žena ne govori v javnosti samo in izključno nemško, popolnoma nemogoč.“ Članek polemizira nato z graško „Tagespošto“, ki pravi, da se v Jugoslaviji „namenoma ne ločita pojma državne in narodne pripadnosti in da se nemškim šolarjem ubija v glavo mnenje in prepričanje, da niso Nemci, temveč Jugoslovani. To je nasilstvo nad dušo, kakršnega se še ni drznila nobena druga država, obenem pa tudi teptanje javnega prava, kojega garant je Društvo narodov. Če človek, ki pozna vsaj položaj in razmere slovenske narodne manjšine na Koroškem in nemške v Sloveniji osebno, si nehote misli, da so to očitanja koroških Slovencev proti odgovornim činiteljem na Koroškem. Kajti vse to se v resnici že deset let dan za dnem vrši na Koroškem.“ (Slovenskim otrokom se v šoli vceplja v glavo, da so Korošci, ko koroškega naroda sploh na svetu ni, samo da ne slišijo, da bi bili Slovenci. Do-

kaze imamo v rokah, da poznajo oblasti v Avstriji samo Nemce. Graški župan je n. pr. zapisal na neko poslovno listino: „Alle, die auf dem österreichischen Boden geboren und österreichische Staatsbürger sind, sind als Deutsche zu betrachten, wenn sie auch der deutschen Sprache nicht mächtig waren oder sind.“ (Vsi, ki so rojeni na avstrijskem ozemlju in so avstrijski državljani, se morajo smatrati za Nemce, četudi nemščine ne obvladajo ali je niso.) Tako je na Koroškem in v Avstriji.)

Plebiscitni spomenik. Pod tem naslovom priobčuje „Jutro“ dopis iz Celovca in pravi: „Koroški Slovenci smo postali po plebiscitu lojalni avstrijski državljani. Taki smo gotovo tudi danes in v naših zahtevah ni ničesar, kar bi ne bilo v skladu s tem našim stališčem. Upiramo se le nasilnemu ponemčevanju, branimo se proti teptanju osnovnih pravic vsakega naroda, trpeti ne moremo žalitev in poniževanj. Za svojo lojalnost smemo zahtevati in bi smeli pričakovati vsaj to, da bi nas smatrali naši nemški sodeželani za enakopravne državljane in da bi spoštovali naše narodno čustvovanje. Zato nas v srcu boli, ko gledamo na priprave za parade, s katerimi hočejo Nemci proslaviti desetletnico plebiscita. Že to, da se taka proslava sploh vrši, ni v skladu z načelom mirnega sožitja obeh narodov na Koroškem, saj je danes pač vsakomur jasno, da plebiscit l. 1920 ni bil izraz prave volje domačega prebivalstva, temveč da je bil rezultat umetno dosežen. Toda šlo bi še kako, ako bi se proslava vršila na tih, ne izzivajoč način z deli kulturne, socialne in gospodarske vrednosti. Na žalost pa so dobili prevladujoč vpliv pri pripravah skrajni nacionalni, ki tudi danes niso boljši in uvidevnejši, kakor so bili za dobo plebiscita in poprej, in ki še sedaj ne morejo prikriti svoje mrznje do vsega, kar je slovenskega. Z žalostjo vidimo, kako hočejo tudi desetletnico plebiscita zlorabiti za nova izzivanja in poniževanja Slovencev. Priprave za proslavo vodijo razni odbori, ki imajo svoje seže v Celovci. Med njimi je tudi poseben „odsek za spomenik“. Ta plebiscitni spomenik naj bi še poznim znancem pričal o „domovini in narodu zvesti Koroški“, obenem naj bi bil prisega, da bo pri odločitvi iz l. 1920 ostalo za vse večne čase, ne samo v okvirju današnje Avstrije, temveč tudi v mejah vsenemštva. Postavitve takega spomenika pač ne more služiti iskrenemu narodnemu miru. Še huje pa je, da je odsek za spomenik sklenil, naj se ta spomenik postavi v področju — Gosposvetkega polja! Toraj tam, kjer še danes stoji spomenik nekdanjega Slovenstva, kjer je slovenski kmet ustoličeval svoje vojvode, tam naj se dviga izzivalni nemški spomenik. Postavljen na Gosposvetkem polju, ki je še danes sveto vsem Slovincem in vsemu jugoslovanskemu narodu, bi bil ta spomenik kakor v zasmeh vsem onim, ki so živeli in umirali za idejo narodne svobode v narodnozgodovinskih mejah. Tak spomenik na Gosposvetkem polju bi pomenil trajno izzivanje našega miroljubnega, a svojo narodno čast ljubosumno čuvajočega naroda. Pomenil bi tudi izzivanje in zasmehovanje vseh resničnih ljubiteljev miru med narodi. Kako je to v skladu z miroljubnostjo, ki jo vedno zatrjujejo avstrijski državniki? In kako je to v skladu z zagotavljanjem, da so Koroški Slovenci v Avstriji enakopravni državljani, ki jih nihče noče žaliti v njihovem narodnem čustvovanju? Ko vse to gledamo in preiščujemo, se Koroški Slovenci spominjamo zlatih obljub, s katerimi so nas obsipali Nemci v plebiscitni dobi. Teh obljub niso držali, a zdaj nas hočejo še zasmehovati in poniževati. Zato je razumljivo, da z žalostjo opazujemo početja koroških nacionalcev.“

Obdarovali nas bodo. V delu je nov nemško-slovenski katekizem s podobami. Ocena o njem je zelo pohvalna. Bomo videli ali je resnica. O priliki dvajsetletnice plebiscita pa nas bodo gotovo obdarovali že s samim nemškim katekizmom. Tako napredujemo. Hrvatje na Gradiščanskem dobijo za svoje šole samo hrvaški katekizem. Celo v isti državi merijo Nemci z dvojno mero.

Schulverein Südmark. Celjska „Nova Doba“ poroča: V nedeljo 11. t. m. se je vršilo na Dunaju svečano jubilejno zborovanje ob 50-letnici obstoja tega društva. Zborovanje je pokazalo enotno voljo vsega nemškega naroda, ki ga preveva ena misel in eno hotenje, da se ta narod tudi formalno združi brez ozira na obstoječe državne meje. Slavnostni govor je imel

predsednik društva dr. Gross, ki je podal zgodovino društvenega dela v preteklem polstoletju in povdarjal ogromne uspehe, ki jih je to društvo doseglo za nemštvo. Govornik pa se ni mogel otresti zgodovinske laži, da bi priznal, da ni bilo delovanje tega društva zlasti na našem ozemlju nikdar obrambno, pač pa vedno bojno napadalno (ofenzivno). Oni niso rešili desetisočev nemške dece nemškemu narodu, nego so jo ukradli Slovanom ter jo odtujevali in raznarodovali po bivšem Štajerskem in sedanjem Koroškem, pa tudi po Kranjskem in Primorskem. Iz pozdravnih govorov neoficijelnih avstrijskih in nemških predstavnikov je razvidno, kako razume nemštvo svojo nacionalno misel in kako pažnio posveča nacionalnemu delu in življenju. Značilna je tudi ugotovitev govornikov, da živi 50-letno društveno delo vidno dalje tudi v onih pokrajinah, ki ne spadajo na danes več pod Avstrijo in Nemčijo (tukaj je treba čitati samo publikacije tega društva in človek si je na jasnem. Ur.).

Trgovine in sploh vse, ki se zanimajo za napredek našega gospodarstva opozarjamo na letošnji jubilejni velesojem v Ljubljani, ki se vrši od 29. maja do 9. junija. Ogromni napredek tega velesoja je že razviden iz tega, da sta se letos dogradili še dve novi stavbi, tako da jih je sedaj 9, ki so natrpne domačih in inozemskih tovarov vseh branž. Poznani pa so tudi divni kraji Slovenije. Posetite brate Slovence. Legitimacije se dobe po Din. 30,— v upravi našega lista, ki preskrbi tudi vizum, in pri Konzulatlu kraljevine Jugoslavije v Celovcu. Za polovico znižana vožnja na železnici v Jugoslaviji in za četrtino na železnici v Avstriji.

Bilčovs. (Kaj bo z obljubami?) Cela armada ljudi v Celovcu in po deželi dela načrte, piše in pripravlja razno gradivo za proslavo. Zastonj gotovo ne. Če bi pa prišel kdo k nam in hotel med domačim prebivalstvom iskati navdušenja za proslavo, bi ga ne našel. Slišali smo o gospodarskem načrtu. Ta načrt vsebuje tudi popravo ceste Kotmara vas—Bilčovs—Št. Ilj. Upali smo, da bo vsaj k desetletnici odpadlo kaj na naše kraje. Pa sliši se le, da ni denarja. Postavil se bo nekje glasovalni spomenik in do njega lepa cesta. Vse to bo stalo lepe denarce. In kdo bo imel kaj od tega? Bo li mogoče omilil naš gospodarski položaj? Razne ceste se delajo, asfaltirajo, da se morejo tujci udobno voziti. Tujec pač nese denar tja, kjer je ustrezno njegovim nemajhnim zahtevam. In vendar, ali nam tujci kaj podarijo in dajo denar zastonj? Oni hočejo, da se njih denar obrne njihovim udobnosti v prid. Pravzaprav pa je ta denar za vse. Pa pogleda naj kdo, kakšne ceste imajo v gotovih krajih domačini. Res pravi trpini so, ki se morajo po teh slabih potih truditi za par šilingov, da morejo z njimi plačati davke. Za nas domačine pa ni denarja. Osebe na merodajnih mestih pač vedo, da smo mi priklenjeni na našo zemljo in da jo neradi zapuščamo. Toda bila so leta svetovne vojne, ko se je trpinu velelo: Vzemij puško in brani državo, da boš smel, ki se vrneš, zopet v znoju in trudu delati in garati. Vse te misli nas navdajajo ob priliki proslav desetletnice. Naš kmet se za te proslave pač ne more navduševati, saj od njih nič nima in ne bo imel.

Sveče. (Kanada-ženitev.) Žalostna resnica je, da se posebno Slovenci, kljub svarilom v listih, izseljujejo v Kanado, kjer po vrsti obzalujejo svoj neprevidni korak. V teku enega leta je šlo samo iz naše fare 6 fantov iskat srečo preko luže. Na cvetno nedeljo sta odpotovala Joško Kerše in Joško Pak. Zadnji je oddal svojo lepo vrejeno posestvo svojemu bratu Roku. Naše izobr. društvo bo Keznarja zelo pogrešalo, posebno pevci in igralci. Saj pozna šalijega Keznarja cel Rož in morda še Podjuna. Želimo mu, da bi našel tam svoj drugi dom in da bi se zopet vrnil v svojo slovensko domovino, za katero je dosti trpel in moral prenesti težke žrtve, ko bo imel dosti dolarjev. — Drugačnega mnenja je bil naš vrli tovariš Anton Fajnik, p. d. Uzar. Ker se je naveličal samotarnjenja, si je poiskal nevesto in sicer krasno in pridno Anico Andrejčičevo v Bistrici in jo peljal pred oltar. Prepričani smo, da bosta imela doma najlepšo Kanado. Mnogo sreče!

Rinkole. (Razno.) Po dolgem čakanju smo vendar zopet enkrat dobili poštni nabiralnik, ki je nam bil odvzet po glasovanju. — Dne 13. aprila je umrla tukaj Katarina Sadjak, p. d. Kosova mati v starosti 80 let. Naj počiva v

miru! — V gospodarstvu polagoma napreduje: 3 kmetje so si nabavili motorje, 5 posestnikov pa brabantka orača, ker nam je g. Lasknik znal tako lepo prigovarjati. Pavel Zdovec, p. d. Rižnar je bil na Dunaju odlikovan s srebrno kolajno za vzgojo semenske trave. Zdaj pa dela več posestnikov vzorne svinjake, gnojilne jame in gnojlišča. — Čebelarji že pridno vsajajo prve roje. — Opravljamo tudi lepo majsko pobožnost o sv. Mali Tereziji.

Žihpolje. (Cerkveni shod.) Na Žihpoljah je dne 25. t. m. — peto nedeljo po veliki noči — velik cerkveni shod s sledečim sporedom: Ob ½7. uri prva sv. maša, ob 7. uri pridiga in sv. maša, ob 8. uri, ko pride procesija iz Bilčovsa, sv. maša, nato pridiga in procesija z Najsvetejšim, po procesiji slovesna sv. maša. — Popoldne ob en četrt na tri Marijina pridiga in pete litanije z blagoslovom.

Sele. (Razno.) Začetkom maja se je otvorila v Selah poštna nabiralnica, majhen poštni urad, kjer ostanejo poštni pošiljke onih, katerim poštni sel zaradi oddaljenosti pošte ne dostavlja na dom. Dosedaj je sel oddajal tako pošto po raznih privatnih hišah. Nabiralnica sprejema tudi denarne pošiljke do 250 S. Oskrbuje jo gostilničarka Neža Falle. — Letošnje vigred se je pričelo tu živahno stavbno gibanje. Obe požarni brambi sta si postavili vsaka svojo shrambo za gasilno orodje, Jože Jug, p. d. Andrejčič postavlja nov hlev, gostilničar Falle, p. d. Gregec pa je tudi začel s podaljšanjem hiše, da pridobi več gostilniških prostorov in sob za tujce. Kakor se zdi, hočejo Sele postati imenitno mesto.

Drobne koroške novice. „Freie Stimmen“ pravijo v nekem članku, da je bila bivša Volkswehr „ein bewaffneter Pöbelhaufen“ (oborožena sodrga). Na podlagi izkušenj smo bili mi že vedno tega mnenja, zdaj pa potrjuje vsememški list, da je bila naša sodba pravilna. — Dne 10. maja so našeli na Koroškem še 2561 podpiranih brezposelnih. — Čitamo, da je Ravag odklonila prenos „Legende von Kärntens Not und Befreiung“, ki se bo predvajala 25. t. m. v dvorišču deželne hiše v Celovcu, in govor o koroških obrambnih bojih, ki ga bo imel general Bruner. Istotako se ne bo koval glasovalni dvošilink. Kuje pa se srebrn novic s podobo Walterja von der Vogelweide, največjega nemškega srednjeveškega viteza-pesnika, čigar 700letnico smrti praznujemo letos. — Dne 14. t. m. je bila na Dunaju nova deputacija koroških državnih poslancev, ki so razpravljali z zvezno vlado glede zveznih prispevkov o priliki plébiscitnih proslav. O uspehu bomo natančneje poročali v prihodnji številki. — V okvirju koroških spominskih slavnosti bo letos v Šmohoru nagradno streljanje koroških strelskih društev. Častno predsedstvo tega streljanja so prevzeli dr. Hornik, dr. Lemisch, knezoškof dr. Adam Heffer itd. Ne vedeli bi, kako se da spraviti streljanje v zvezo z dušnim nadpastirstvom.

Šmihel pri Pliberku. (Smrt.) Dne 10. majnika nam je neizprosna smrt ugrabila moža kremenitega značaja, staro slovensko korenino, g. Jurija Rudolfa, posestnika na Bistrici. Šest duhovnikov, požarna bramba iz Šmihela s svojo godbo, ogromna množica ljudstva od blizu in daleč ga je dne 12. majnika spremljalo na zadnji poti. Šmihelski pevci so mu zapeli „Blagor mu“ in „Vigred se povrne“. Rajni Jurij Rudolf je bil miren mož, skrben oče in dober, priden gospodar. Čez 20 let je bil načelnik tukajšnji posojilnici in okoli 18 let neprenehoma župan bistriške občine. Te zadnje časti ga je razrešil po plebiscitu od Heimatdiensta imenovani komisar. V majniku leta 1919 je moral pred volkswehrovci bežati iz dežele. Kakor drugod, so tudi tu volkswehrovci razprodajali njegovo živino in druge stvari ter denar vtaknili v svoj žep. — Ti, dragi Jurij, pa počivaj v miru! Bog Ti naj obilo poplača ves trud in vse trpljenje, ki si ga imel na svetu vsled svojega prepričanja. Ohranimo ga v blagem spominu.

Marija na Zili. (Smrt.) Cela župnija žaluje za spoštovanim mežnarjem, očetom Antonom Eratom, ki je po večletnem bolehanju izdihnil svojo blago dušo 6. majnika v starosti 69 let. Še dva dni prej je bil spreviden s sv. zakramenti. Mnogoštevilna množica ga je spremljala na zadnji poti. Pogreb je vodil mil. g. beljaški prošt ob asistenci treh duhovnikov. G. prošt je ob grobu govoril o njegovi ponižnosti, domači g. župnik o njegovi zvestobi in vztrajnosti v

službi do zadnjega dne in g. župnik Ulbing v slovenskem jeziku o njegovih čednostih, zvestobi in ljubezni do svojega naroda. Zelo natančno je opravljal cerkovniško službo celih 53 let in še tik pred smrtjo, dne 3. t. m., je igral pri sv. maši zadnjo pesem na čast nebeški materi. Ziljsko hranilnico in posojilnico je vodil preko 23 let zelo vzorno kot blagajnik do zadnjega dne. Posebno moramo omeniti njegovo ljubezen do svoje slovenske matere in slovenskega maternega jezika. Spoštuj očeta in mater, to je božja zapoved, spoštuj pa tudi svoj lepi domači materni jezik. Pazimo posebno na našo mladino, kateri se v šoli tako spretno vceplja v srce zaničevanje do slovenskega maternega jezika in ljubezen do tujega nemškega jezika. Vsaj doma gojimo svoj lastni jezik in navajajmo mladino, da se ga ne bo sramovala in se ga povsod posluževala. Ko naša mladina v šoli ni deležna pouka krščanskega nauka v domačem jeziku, učimo jo vsaj doma v maternem jeziku. Ko smo imeli 28. aprila vizitacijo in sv. birmo, je rajni oče porabil vse svoje moči, da se je cerkev dostojno olepšala. Po zvestem dolgem službovanju v Marijini cerkvi naj mu veljajo besede po Mariji k Jezusu. Bog mu daj večni mir in pokoj!

Vogrče. (Poroka.) Po dolgem času smo bili Vogrčani zopet prav dobre volje. V lepih majniških dneh se je poročil Nevakov Ludovik, ki biva v Leobnu. Da bi mu v tujini lajšala življenje, je prišel po našo vrlo Škofovo Suzano. Težko smo se poslovlili od nje, saj je bila ena naših najpožrtvovalnejših društvenc. Hvala ji za njen trud! Domača požarna bramba, katere podpora članica je bila, ji je prišla čestitat in g. Kropivnik ji je v imenu brambe v krasnem govoru tolmačil želje brambovcev, v imenu izobr. društva pa g. Kužnik. Tebi pa, draga Suzana, kličemo, ne pozabi v tujini svojega maternega jezika in svojega prepričanja! Ne pozabi tudi vsega lepega, kar si slišala v domačem društvu!

DRUŠTVENI VESTNIK

Zahomc. (Občni zbor) se je vršil v nedeljo, dne 4. maja zvečer in se ga je udeležilo izredno veliko število ljudstva. Lahko trdimo da med nami vsemi zanimanje za naše prosvetno delo in ljubezen do vsega domačega življa vedno bolj raste. Preč. g. župnik Katnik nam je v kratkih in izbranih besedah govoril o slovenskem škofu Slomšku, njega življenju in delovanju. Zvezin tajnik je posegel v življenje naših prednikov in iz njega ustvaril lepo sliko pravega domačega življenja. In ko je slikal bodočnost kmetiške mladine, ki bi izgubila ves svoj stanovski ponos v očigled napredujočemu, modernizmu in se povsem vdala mestnemu vplivu, je v nas vstala zopet želja, da se našega domačega sveta oklenemo še tesneje. Sledile so deklamacije in petje naših tečajnic, vmes med odmori pa je prav dobro sviral tamburaški zbor. Bil je ta večer nam vsem užitek in prava slika naše vaške družine. Odbor je ostal stari in njegova bo skrb, da bo društvo vršilo prosvetno delo tudi letos v isti meri kot lani. Odbornik.

Radiše. (Prireditve.) Tretjo nedeljo po veliki noči me je zanesla pot na Radiše. Čital sem v našem listu, da bodo Radišani igrali in radoveden sem bil na nje. Veselo sem bil presenečen. Človek bi kar ne verjel, kaj znajo dobro izvežbani igralci nuditi tudi na preprostem odru. Čuditi sem se moral možatemu nastopu in dobri izgovorjavi slovenskega jezika. Pa tudi „Župan“ je bil izvrstno podan. Ponosni so lahko Radišani na svoje društvo, ki vrši kljub zaprekam in oviram svojo kulturno nalogo. Upamo tudi, da izpolnite obljubo, ki ste jo nam dali ter obiščete Hodiše, ko bomo uprizorili „Lastovke“.

Kotmara vas. V nedeljo dne 25. maja se vrši ob treh popoldne materinski dan pri Ilcu v Gorjah. Na sporedu je igra „Sv. Elizabeta“, petje, deklamacije in govor.

Hodiše. V nedeljo dne 1. junija se vrši v društveni dvorani igra „Z lastovkami“ v petih dejanjih. Pričetek je točno ob ½3. pop. Sodelujejo tamburaši.

Šmihel—Št. Janž. Na binkoštni pondeljek gostujejo v Št. Janžu v Rožu Šmihelčani z igrami „Naša zemlja“ in „Kateri bo“. Obe igri sta iz domačega življenja; prva je izvirno koroško delo. Na to gostovanje že danes opozarjamo!

Št. Jakob v Rožu. Naše društvo priredi v nedeljo dne 25. maja in teden dni navrh, t. j. v nedeljo dne 1. junija, v svoji društveni dvorani ob treh popoldne igro „Bele vrtnice“. Obkrat sodeluje moški pevski zbor.

Društva! Ker prihajajo v pisarno razna vprašanja glede materinskega dneva, odgovarjamo v listu: Za sodelovanje otrok pri materinskih dnevih ni treba posebnega dovoljenja šolskega sveta, kot za navadne igre!

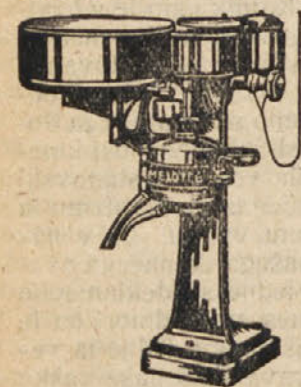
„Slovenski krožek na Dunaju“. Izlet v nedeljo bo v Lainzer Tiergarten do Hermesove vile mimo naših kolonistov. Tudi to bo filmovano. Vsi letošnji izleti se bodo videli v Krožku v nedeljo 1. junija ob 9. uri. — Sestanek v nedeljo ob 4. pop. na postajališču tramvaja št. 59 in 60 pri Hermesstrasse in pozneje pri glavnem vходу (Haupteingang). Predsednik.

GOSPODARSKI VESTNIK

Velika gospodarska manifestacija se vrši v Ljubljani od 29. maja do 9. junija t. l. s prireditvijo X. jubilejnega vzorčnega velesejma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja. Prireditvev bo največja dosedaj prirejenih. Na sejmišču, ki obsega 40.000 m² prostora, je postavljenih 9 velikih razstavnih zgradb, ki imajo pod svojim krovom skoraj 800 razstavljalcev iz tu in inozemstva. Zastopane so industrije vseh branž in faktično bo podana tu kupcu ogromna izbira najraznovrstnejšega prvovrstnega blaga po tovarniških cenah. Posebno opozarjamo na specijelne oddelke, to so tekstilije, usnje, papir in lepenka, pohištvo, stroji in kovine, poljedelski stroji, moderna higijena, perutnina. Ob tej priliki si zamorejo obiskovalci ogledati prirodne krasote divne Slovenije. Uprava velesejma preskrbi ugodne avtobus-zveze z letovišči in zdravilišči. Legitimacije, ki upravičujejo do polovične vožnje na železnici, prodajata uprava našega lista in Konzulat kraljevine Jugoslavije v Celovcu.

Borza. Dunaj, 20. V. 1930. Dinar 12,57, nemška marka 169,5, čehoslov. krona 21,08, švic. frank 137,45, franc. frank 28, lira 37,1, dolar 709,25 S za 100 kom.

NOVI MODEL

originalnega
Melotte-jevega
posnemalnika

pripraven za ročni in motorni pogon.

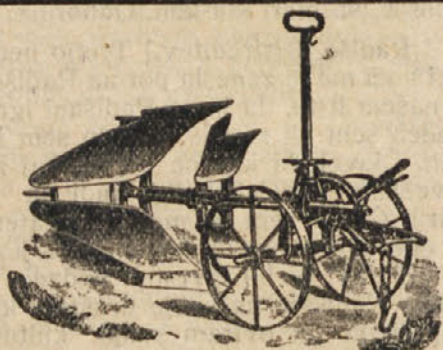
Neprekosljiv na konstrukciji in trpežnosti! Neslišen tek!

Originalno Melotte-jevo
brabantsko oralo

Najboljše
oralno orodje
sedanjosti.

Ugodna
plačila na
obroke.

Ceniki zastoj.

MELLOTTE-WERKE, WIEN, IV., MAYERHOF G. 16

Zastopnik: Valentin Lassnig, posestnik, Nova Vas, P. Föderlach.

Ali ste že naročili pri tovarni kos

J. M. OFFNER, Wolfsberg i K. „2 RINDER“-KOŠO?

Naročilnica in prospekt je bila priložena 16. številki z dne 16. aprila 1930. Poslužite se je pravočasno, da se morete prepričati že pri prvi košnji o kakovosti te izborne kose. Če še niste naročili, tedaj uporabite svoječasno priloženo naročilnico ali navadno dopisnico in takoj

pišite na **Sensenwerk J. M. OFFNER, Wolfsberg in Kärnten**, ki vam da tudi vsako zaželeno pojasnilo.

„2 RINDER“-KOŠE so bile na svetovni razstavi v Barceloni 1929 odlikovane z zlato medaljo.

Lastnik: Pol. in gosp. društvo za Slovence na Koroškem v Celovcu. — Založnik, izdatelj in odgovorni urednik: Žinkovský Josip, tipograf, Dunaj, X., Ettenreichgasse 9. Tiska Lidová tiskarna Ant. Machát in družba (za tisk odgovoren Jos. Žinkovský), Dunaj, V., Margaretenplatz 7.

Društvo „Sloga“ v Podravljah
vabi k igri
„Mladi in stari“
in burki
„Starinarica“,
kateri priredi v nedeljo, dne 25. maja ob treh
popoldne v kolodvorski restavraciji v Podravljah.
K obilni udeležbi vabi ODBOR.

Izobraževalno društvo „Zvezda“
o Kolišah

priredi v nedeljo, dne
1. junija 1930 o svojem
domu igro o 5 dejanjih:

Z lastovkami

Nastopijo tudi tamburaši in svirajo med odmori. Začetek je ob pol treh popoldne. - Avtorstva ugodna.

K mnogoštevilni udeležbi vabi odbor

Zahvala.

Vsem, ki ste s svojimi obiski lajšali trpljenje med boleznijo, in vsem, ki ste prišli od blizu in daleč ter spremili našega soproga, oziroma očeta, brata, strica in starega očeta, gospoda

Petra Mihorja

na njegovi zadnji poti, naša najlepša zahvala. Posebno se zahvalujemo preč. g. župniku, požarni brambi, pevcem za ganljivo petje ter vsem onim, ki so blagega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti ter nam izrazili svoje sožalje. Spodnja Vesca, dne 9. maja 1930.

Žalujoči ostali.

VABILO

na

redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Bilčovsu, r. z. z. n. z., ki se vrši 1. junija 1930 ob 3. uri popoldne v župnišču v Bilčovsu.

DNEVNI RED:

1. Čitanje zapisnika lanskega občnega zbora.
2. Odobrenje letnega računa za leto 1929.
3. Čitanje revizijskega poročila.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Razdelitev čistega dobička.
6. Slučajnosti.

Ako občni zbor ob določeni uri ne bi bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo sklepal ob vsakem številu združnikov. ODBOR.

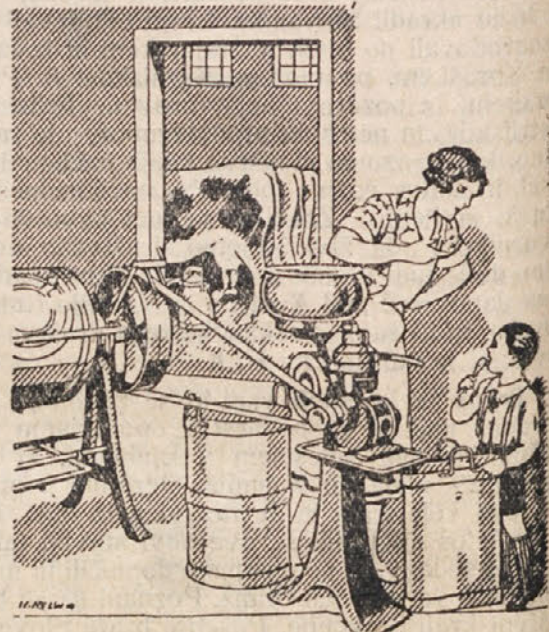
Mizarski vajenec

iz poštene krščanske družine se sprejme proti dogovoru takoj. Franc Weber, mizar v Rožku (Rosegg)

ALFA-posnemalnik

je izmed vseh najstarejši in kdor ga preizkusi, to ve, da ni drugovrstnega, ki bi ga mogel prekositi v prvovrstnosti posnemanja.

Tudi ostala druga posoda za mleko od torke ALFA je prvovrstna.

Zastopnik: Janko Ogris, posestnik, Bilčovs, Feistritz im Rosental.

Zahvala.

Vsem onim, ki so nam stali ob strani ob času boleznij in prezgodnje smrti našega, nezabnega očeta, gospoda

Jurija Rudolf-a,

veleposestnika v Bistrici pri Pliberku,

vsem, ki so ga spremili na zadnji poti k večnemu počitku, posebno pa prečastiti duhovščini, pevcem, požarni brambi in godbi za veliki trud bodi Bog plačnik!

Žalujoči ostali.

Bistrica, dne 16. maja 1930.

Živinorejska zadruga za Libuče in okolico, r. z. z. o. z.

vabi k svojemu **občnemu zboru**

ki se vrši v nedeljo, dne 25. maja ob treh pop. pri Železniku v Libučah

Spored: Poročila, volitve, slučajnosti.

Opomba: V slučaju nesklepčnosti ob navedeni uri, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor istotam, ki sklepa ne glede na število udeležencev. Načelstvo

Izobraževalno društvo „Kot“ v Št. Jakobu v Rožu

Vabilo

k igri v nedeljo, dne 25. in 29. maja 1930 ob 3. uri popoldne v društveni dvorani.

Bele vrtnice

slika iz življenja.

Vstopnina: I. sedež 80 g, II. sedež 60 g, stojišče 40 g.

Vse prijazno vabi ODBOR.